

- למ -

הנה שמוע מזבח טוב

דברי התעוררות בישיבת שפת אמת ירושלים
ה' משפטים שקלים, כ"ג שבט תשנ"א

"הקדים שקליהן לשקליו" -

ענין הכנת הרצון

איתא בגמ' (מגילה יג:) אמר ריש לקיש גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שעתיד המן לשקול שקלים על ישראל לפיכך הקדים שקליהן לשקליו, והיינו דתנן באחד באדר משמיעין על השקלים ועל הכלאים. המן נתייגע ביותר ומסר נפשו להשמיד ולהרוג אומה שלימה אנשים נשים וטף, ועל ידי שהקדים הקב"ה שקליהן לשקליו גברו עליו, שקליהן היינו עבודתם של ישראל שעל ידה מתגברים על שונאיהם, וכדכתיב בפרשה כי אם שמוע תשמע בקולו וגו' ואיבתי את אויביך וצרתי את צורריך, ואי באמרי אמת (משפטים תרע"ט) בשם השפת אמת (שם תרל"ד) שמשפט השי"ת באומות תלוי בעבודת בני ישראל, וזהו ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם.

והנה כתב המהרש"א (מגילה שם): זמן נתינת השקלים קודם ראש חודש

ניסן כדי שיביאו קרבנות מתרומה חדשה וזה מפורש בתורה, אבל שמשמיעין עליהם בא' באדר אינו מפורש בתורה, אלא דחכמים שיערו להכריז עליהן ל' יום מקודם דהיינו בא' באדר, והקדים שקליהן דקאמר הכא היינו להכריז עליהן (עכ"ל). ונראה שהוקשה לו שהרי ראש חודש ניסן הוא ראש השנה לתרומת שקלים (ר"ה ז), והמן גזר להשמידם ב"ג באדר, ואם כן מהו הקדים שקליהן לשקליו (ויש להבין קושייתו, שהרי מפשטות המקראות (אסתר ג, ז-ט) עולה שהמן שקל השקלים אחר הפלת הפור בניסן, וא"כ התרומה חדשה שקודם ר"ח ניסן שפיר קודמת לשקליו), ומבאר שכוונת הגמ' היא למה שתיקנו חכמים להשמיע על השקלים שלשים יום קודם, ועל תקנת חכמים זו אמרו גלוי וידוע וכו' לפיכך הקדים שקליהם לשקליו, שהשי"ת נתן בלבם לתקן כן, ולכן סמכו לזה בגמ' והיינו דתנן באחד באדר משמיעין על השקלים.

א. דרשה זו נאמרה בעיצומה של מלחמת המפרץ, כאשר בין השיטין ניתן ביטוי למאורעות הזמן (גם כאשר הזכיר בפתיחת הדברים את דברי האמרי אמת משנת תרע"ט על משפט השי"ת באומות, ציין רבינו שדברים אלו נאמרו אף הם בשלהי מלחמת העולם הראשונה). את הדרשה חתם כי ביום הפורים הבעל"ט תהיה בעזהשי"ת מפלתו של המן בן דורנו, ואכן כן הוה.